pokazala, da ne zna biti le v šoli na svojem mestu, ampak da je ni strah tudi javno nastopati. Gotovo pa je, da je prireditelje stalo veliko truda, preden so mogli svoje mlade igralce v nastopanju toliko osiguriti. Tudi vse vloge odrastlih so bile v tako srečnih rokah, da bi človek ne verjel, da so to le diletantje, ampak da so igralci iz poklica. Tov. K. Humku pa gre še posebe veliko priznanje na njegovem slikarskem talentu, zakaj kulise, ki jih je on za krški šolski oder sam brezplačno naslikal, kažejo ne le njegove velike požrtvovalnosti, ampak tudi njegovo izredno spretnost, združeno z naravno obdarjenostjo. Igra sama pa zasluži v polni meri ime ljudske igre; videlo se je, kako globoko je učinkovala na gledalce, in ko je občinstvo odhajalo, je drug drugemu poudarjal: „To je igra, takih bi morali igrati še več". V tej ljudski sodbi naj ima tudi pisatelj oceno svoje izvrstne igre. Krško učiteljstvo pa je z uprizoritvijo te igre pokazalo, da umeva v polni meri svojo vzgojno nalogo, ki ji bo tudi vbodoče ostalo gotovo zvesto. Da je pa ta igra prišla do vprizoritve in da se je tudi tako častno izvršila, gre v prvi vrsti hvala strokovnemu učitelju tov. M. Hočevarju, ki je dal prvo iniciativo k uprizoritvi in je bil tudi režiser. (O tej priredbi smo dobili še drugo poročilo, ki ga objavimo prihodnjič. Uredn.)

Politiški pregled.

* **Med socialnimi demokrati in kršč. socialci** je prišlo do hudih spopadov na nekem zborovanju, ki so ga sklicali socialni demokratje na Dunaju, da protestujejo proti disciplíniranju treh dunajskih učiteljev, pristašev „Svobodne šole". Kršč. socialci so bili potisnjeni ven iz dvorane.

* **Župnik Hlinka na svobodi.** Iz Szegedina poročajo: Slovaškega župnika Hlinka so dne 24. pret. mes. izpustili iz tukajšnjega zapora. Hlinka je bil svoječasno obsojen zaradi „hujskanja" proti madjarski narodnosti in državni oblasti na dveletno ječo.

* **Prusi proti Poljakom.** Levovski „Dziennik Polski" poroča, da hoče kancelar Bethmann-Hollweg vložiti v pruskem deželnem zboru zakonski načrt, s katerim namerava omejiti in uničiti delovanje poljskih parcelacijskih bank na Poznanjskem. Pravični Nemci!

* **Carjev dar.** Sofijska „Večerna pošta" javlja, da je vzrok potovanju kralja Ferdinanda v Petrograd to, ker se hoče kralj zahvaliti carju za prekrasno darilo, ki ga je car naklonil Bolgarski. Car je baje daroval kraljestvu mornarico, obstoječo iz treh oklopnih križaric najnovejšega sistema, štirih drugih ladij in dveh podmorskih čolnov. To bo prihodnja črnomorska mornarica. V septembru jo bodo prevzeli bolgarski mornarski častniki in vojaki, ki so se izobrazili na Ruskem.

* **Splošna vojna dolžnost na Španskem.** Španski vojni minister je poročevalcu lista „Imparcial" izjavil, da namerava predložiti v kratkem parlamentu zakonski načrt o splošni vojni dolžnosti. Španska armada se po tem načrtu razdeli v devet armadnih zborov z 22 divizijami. Dve diviziji bosta nastanjeni v Centi in Melili. Po načrtu bo 300.000 mož pehote in 300.000 mož rezerve. Vojni minister hoče preosnovati tudi topništvo.

Obrambni vestnik.

** **Mera in vaga!** Priliko bomo imeli pokazati, kako pravično vladajo naši klerikalci in kako postopajo zoper prestopke proti naprednjaku in klerikalcu. Priliko nam je dal g. katehet Ažman iz Postojne. — Bomo že poročali!

** **Slomškarji so upali!** Tako je v „Slov. Učitelju" neki „Belan" zabelil svoje upanje z nezaupnim članičem „Ne dražiti!". V tem spisu razklada na dolgo in široko, da klerikalni poslanci učiteljstva ne „farbajo", temveč le — dražijo. — Ponižni bodite, izsiliti si ne damo ničesar ... je rekel dr. Krek v dež. zboru! — Ravnotako dreza z iglo tudi v „Učit. vestniku" nekdo v klerikalne poslance. Sploh pa razen običajnega zbadanja v „Učit. Tov.", ki ga redno objeda ta „nepolitičen" list, obsega od 28 strani ta list komaj 6 strani učiteljskih vesti, drugo pa je vse strogo katehetsko, tako da se res ne izplača z njim polemizirati! Škoda papirja! Pa tudi ni kaj prijeti, ker ni nikjer nič!

** **Janko Nepomuk** na Grabnu v Ljubljani predrzno jaše nepodkovanega vranca svoje ošabnosti in domišljavosti. Ob vihrajočem beganju v lastno propast se mu tuintam odkrije skrivni žep, da pokuka na beli dan (za vsak slučaj) „Slov. Narod", medtem ko je sedanji njegov oficialni inkvizitorski plašč neokusen mozaik samih „Slovenčevih" glav. Ali naj mu damo dober svet, naj nikar ne misli, da ni nikjer mesta, kjer bi se razkrehnila taka ponosna glava? Ali pa morda iz nje krmi svojega vranca? Prazen klas!

Zahajajte samo v lokale, kjer imajo na razpolago naš list!

Učiteljiščni vestnik.

O principih organizacij.

Piše Branistan.

III.

Predvsem moramo poudarjati, da se ne bomo opravičevali pred onimi, ki nas nalašč ne bodo hoteli prav razumeti. Dalje pa tudi ne pred onimi, ki ne ločijo stanovske (strokovne) organizacije od politiške organizacije in stranke. Potem se nc bomo opravičevali pred onimi, ki ne morejo ločiti stanovnika kot takega v stanovskem delokrogu in v politiškem delokrogu, dasi ima eno z drugim precejšnje stike. Ne bomo odgovarjali tudi onim, ki ne pojmijo pomena svetovnih naziranj in njih posledic, ker oni ne bodo znali ločiti naprednega načela od konservativnega in se bodo dali preslepiti od taktike, po zunanji obliki posameznih slučajev. Dalje se moramo že sedaj zavarovati pred onimi enostranskimi izobraženci, ki sicer vehementno zagovarjajo svoje stališče, dasi smotrov svojih nasprotnikov ne poznajo, še manj njih načela in so enaki onim babam na trgu, ki verujejo lažnivim poročilom časnikov, ker so slučajno tiskana, a si ne upajo sami kritikovati stvari, dasi so bili morebiti pri dogodku sami navzoči in se fakta, ki so jih videli, ne ujemajo s poročilom.

Predvsem, preden določimo naše razmerje organizacije in posameznika kot člana organizacije do politiških strank, naj omenimo, da je ozadje vsemu politiškemu boju kulturni boj in nam je presojati politiške stranke in organizacije tudi s tega stališča, ker moramo smatrati politiške organizacije le kot sredstvo v dosego kulturnih smotrov.

Po stremljenjih za kulturno dobro se torej ločijo tudi politiške stranke v napredne in konservativne, nazadnjaške. Svetovni nazor je ono temeljno načelo, ki odločuje stranki smer, v kateri se giblje in v prid kateremu ravna svoje korake.

Poleg politiških strank se pa bore za isto tudi posamezne socialne skupine, stanovi, ki se tudi bore za kulturne smotre in posebno za oni del kulturnega vprašanja, ki pripada njih stroki in delu. Taki socialni skupini je prištevati tudi naše učiteljske organizacije, ki se v prvi vrsti bore za šolstvo in stan ter v njega stik in področje spadajoča vprašanja. Bore se strogo za kulturne smotre in izkušajo se s šolstvom približati onim velikim kulturnim vprašanjem, izkušajo s pomočjo organizacij udejstviti in dokončati boj svetovnih naziranj in mu dati jasnejih smeri. Te organizacije pa nimajo s politiškimi strankami nikakega stika ali kompromisa in jim tudi niso podrejene. Popolnoma napačno je torej mnenje, da se smatra pripadnika napredne učiteljske organizacije tudi pripadnikom napredne (liberalne) politiške stranke.

Napredna učiteljska organizacija sme pač zahtevati od svojih članov, da zastopajo napredno načelo, a nikakor ne na ta način, da vstopijo v narodno-napredno stranko, ker dasi se tudi ona bori za napredno, kulturno dobro načelo, vendar posameznika ne more nihče siliti, da bi pripoznal tudi druge nje principe in načela, s katerimi se morebiti ne strinja. Napredno načelo pa mora pospeševati na ta način, da v organizaciji in izven nje deluje na to, da se urejuje šolstvo tako, kakor to zahteva moderni svetovni nazor in kakor to prija napredovanju kulture.

Toliko pa lahko zahteva organizacija od svojih članov, da se ne pridružijo onim politiškim strankam, ki so v bistvu proti kulturi (dasi s svojo taktiko izkušajo to previdno skrivati), ker taka politiška stranka v bistvu tudi ni za napredek šolstva, in so tisti tovariši, ki to store, škodljivci lastnega stanu in šolstva. Svobodno je pa vsakemu posamezniku, da se v privatnem življenju pridruži katerikoli napredni politiški stranki, ki zastopa prave koristi šolstva in našega stanu.

Za organizacijo samo in nje člane kot take pa zahtevamo popolno emancipacijo od politiških strank, in se je z njimi le tedaj celokupno družiti od slučaja do slučaja, če gre za kako nujno korist šolstva ali pa stanu samega. — Nikakor torej ni grehov posameznih politiških strank zavračati na celokupni stan in organizacijo, čeprav je bilo tudi učiteljstvo sodeležno pri dotični stvari, ker ono ni bilo pooblaščeno in ni sodelovalo pri politiški stranki kot zastopstvo stanu ali organizacije, temveč kot zaseben član človeške družbe, ki hoče biti deležen svojih političnih pravic, ne oziraje se — kateremu stanu pripada.

V napredni učiteljski organizaciji so torej lahko združeni člani raznih naprednih politiških strank in nam je nazor, da se prišteva le liberalna stranka naprednim, popolnoma zavreči, ker ima učiteljstvo z ozirom na delokrog in stan morebiti v drugih strankah več točk in načel, ki so njemu po prepričanju parvilnejši in prikladnejši z ozirom na delokrog in stan. Tako n. pr. ima socialno-demokraška stranka to prednost, da je demokraška in pripoznava demokraško načelo, ki je učitelju že zaradi njegovega delokroga neobhodno potrebno in ga ima uveljavljati tudi v šolstvu tako, da izkuša nuditi vsem slojem enako duševno naobrazbo in ne dela nobene razlike. V kulturnem boju nastopa veliko odločneji in ni toli indiferentna, ker ji je tudi hkratu boj dvojen, namreč kulturen in protiaristokratski. Večina učiteljstva živi med demokraškimi sloji in nikakor ne more prezreti onega gojenja aristokratizma in separatizma, ki ga goje liberalne stranke z ozirom na meščanstvo in mestno aristokracijo. Gotovo pa je, da mora učiteljstvo zastopati strogo narodnostne interese, in to tudi v šolstvu, in mora v tem oziru stati odločno na narodno-radikalnem stališču. Če torej posnamemo, mora biti učiteljstvo v bistvu: napredno, demokraško in v narodnostnem oziru radikalno, ker se to strinja z interesi šole in kulture. Po teh načelih moramo ocenjevati tudi politiške stranke in njih delo.

Strogo v znamenju zgoraj označenih načel se ima učiteljstvo združevati v svojih organizacijah, kjer se pa bori le za koristi šolstva, socialnega stališča stanu in kulture in v katerih je smatrati politiško prepričanje in pripadanje politiškim strankam za privatno stvar posameznika.

Če vas torej, tovarišice in tovariši, uvajamo v naše organizacije, vas nikakor ne uvajamo v politiške stranke, ker namen organizacij je le šola, stan in kultura, ne pa še druge stroke, ki jih pa mora vsebovati vsaka politiška stranka.

Zahvala. Mariborski učiteljiščniki, ki so uprizorili 13. m. m. v Ptuju „Divjega lovca", izrekajo tem potom velecenjeni obitelji Kavklerjevi in sploh vsem gospicam sodelovalkam najiskrenejšo in najgorkejšo zahvalo. Istotako se zahvaljujejo slavni ptujski „Posojilnici" za velikodušen dar — in končno vsem tistim, ki so na ta ali oni način pripomogli, da je prireditev tako sijajno uspela.

IV. sestanek za učiteljiščnike in učiteljstvo — je priredilo „Deželno učiteljsko društvo v Ljubljani" dne 26. februarja t. l. Predaval je tov. Črnagoj o temi „Ideali". Predavatelj je razvil smer svojih stremljenj in pot, ki si jo je začrtal, pokazal pa tudi zapreke in ovire, ki so se mu stavile pri delovanju na pot in ki so mu uničile vse, kar se mu je zdelo nekoč tako lepo, blesteče in srečno. Izginili so ideali, ker ubijali so mu jih v največih slučajih oni, v katerih blagor si jih je postavil in ki jim je žrtvoval vse svoje delo in življenje. — Premnogo žalostne resnice in življenskih prevar je odsevalo iz predavanja, a bilo je vse istina, ker življenje učitelja si je slično kakor kamen kamenu. Žalostno, a resnično in prav je, da zatremo v učiteljstvu vsaj nekaj idealizma, ker v premnogih slučajih nas je ravno idealizem ubijal, je idealizem kriv, da smo hlapci vseh hlapcev ... Ves učiteljski stan naj se postavi iz idealnih sfer na realna tla in sigurno bomo dosegli svoje idealne smotre prej nego tako. — Razvila se je prav živahna debata in čuli smo več govorov. Zbor učiteljiščnikov nam je pa zapel mnogo krasnih pesmi. Poleg drugih smo imeli v svoji sredi tudi koleginje, izmed katerih moramo posebe pozdravljati tovarišice učiteljiščnice, ki so nas s svojo navzočnostjo presenetile. Živele!

Kranjske vesti.

—r— **Dobrotnik C. M. D.** Na Verdu pri Vrhniki je dne 28. pret. m. umrl Karel Kotnik, tvorničar in posestnik, ki je zapustil vse svoje imetje — približno pol milijona kron — C. M. D. — Slava takemu rodoljubu! — Klerikalci se kar vijejo od jeze!

—r— **Deželni umetniški svet za Kranjsko so ustanovili.** Predsednik je deželni glavar, člani pa: celi dež. odbor, ordinariat, „Slov. Matica", „Leonova družba", „Muzejsko društvo", društvo za kršč. umetnost, mestna občina ljubljanska, dr. Mantuani, vitez Strahl, vitez Guttmannsthal, Zadnikar, grof Pöttenekh, Stejska, baron Schwegel. — Ali vidite barvo?

—r— **Društvo za preiskovanje podzemeljskih jam** bo vkratkem ustanovljeno v Ljubljani.

—r— **Iz deželnega šolskega sveta.** Imenovani so: Fran Starman za Kuteževo; Ana Bantan za Mehovo; Terezija Ravhekar za Vavtovas; Leopold Marn za Grosuplje; Fran Silvester (nadučiteljem) za Št. Lovrenc; Adela Golob za Horjul; Jerica Zemljan za Vič; Marija Blahna (nadučiteljica) za Ribnico; Ana Šiška za Ribnico; Ana Fajdiga za Ježico. — Pritožba „katoliškega slovenskega izobraževalnega društva" v Hinjah, ker se mu niso dovolile gledališke predstave v šoli, se zavrne. — Šola v Igavasi se razširi na štirirazrednico. — Naučni minister je arogantno okrcal deželni šolski svet, ker v zadnji seji ni hotel predlagati namestnika za prof. Pavlina. Dr. Šusteršič in dr. Tavčar ugovarjata ter naglašata, da slovenski člani v deželnem šolskem svetu ne bodo še nadalje podpirali nakane ministrstva, ki meri z dvojno mero. Nato je bil predlog referenta zopet odklonjen.

—r— **Kranjski deželni odbor** priredi letos gospodinjski tečaj za učiteljice v Ljubljani.

—r— **Ruski korespondent v Ljubljani.** Poročajo, da se nastani sredi marca stalno v Ljubljani poseben dopisnik ruskih listov, posebe lista „Russkoje Slovo", za ves slovanski jug.

—r— **Umrl** je v Št. Vidu na Dolenjskem nadučitelj tov. Kremžar. R. i. p.!

—r— **Na Grmu** pri Novem mestu je na tamošnjo kmetijsko šolo imenovan provizoričnim učiteljem Ivan Rataj.

—r— **Gospodinjsko šolo na Vrhniki** otvorijo dne 1. aprila t. l.

—r— **Koncert „Glasbene Matice" v Ljubljani** se vrši 9. t. m. Na vzporedu so same domače skladbe.

—r— **Umrla** je dne 21. pret. m. blaga gospa Neža Pavčičeva, soproga kostanjeviškega nadučitelja. Žalujoči rodovini iskreno sožalje!

—r— **Iz ljudskošolske službe.** Namesto obolele učiteljice Eme Pečetove pride v Selce za suplentinjo bivša provizorična učiteljica Terezija Rantova.

Štajerske vesti.

—š— **Nemci besne.** Na učiteljišču v Mariboru je imenovan za profesorja risanja okrajni šolski nadzornik Josip Schmoranzer. Mariborsko nemštvo besni zaradi tega imenovanja, državni poslanec Malik pa poziva v „Marburger Zeitung" k javnemu napadu na namestnika in na člane deželnega šolskega sveta! To je strašno, kako daleč sega nemška kultura!

—š— **V „Pädagogische Zeitschrift"** (str. 44.) čitamo v listnici uredništva: „Fragen Sie die Slowenen, ob diese eine weitere Arbeit im Landtage zulassen wollen. Sagen diese in ihrer nationalen Starrköpfigkeit darauf „Nein", so mögen die Lehrer ihre Hoffnungen bis auf weiteres begraben". — „Nationale Starrköpfigkeit" imenuje glasilo „Bunda" obrambo pičlih dosedanjih pravic štaj. Slovencev v deželnem zboru! Slovensko štajersko učiteljstvo je glede obstrukcije slov. dež. poslancev solidarno z ostalim narodom, dasi vsakdo uvidi njega težavno stališče, na eni strani odobravati obstrukcijo z narodnega stališča, na drugi pa pomagati zavlačevati izboljšanje lastnega stališča. Sicer pa upamo, da se bodo slov. dež. poslanci o priliki te požrtvovalnosti spomnili.

—š— **Okrajni šolski svet celjski** je v svoji redni seji z dne 21. pret. mes. stavil predloga za nameščenje učiteljskih služb v Dobrni, v Dramljah, v Libojah in pri Novi Cerkvi; dobrotnikom šolarske kuhinje v Petrovčah, gg. baronu Tuthonu, veleposestniku J. Jeschouniggu, M. Sonnenbergu in trgovcu Polancu, se je na predlog ondotnega šolskega vodstva sklenilo izreči zahvalo; priporočale so se prošnje za podelitev starostne doklade in priporočala se je prošnja neke učiteljice za dovoljenje k omožitvi; obravnavala se je prošnja neke šole za uvedenje nerazdeljenega dopoldanskega pouka; vzelo se je na znanje poročilo o nadzorovanju deške in dekliške šole v Št. Jurju; odobrilo se je več računov krajnih šolskih zakladov; urgirala se je ponovno in odločno rešitev vprašanja glede šolske stavbe za celjsko okolico itd.

—š— **Zveza slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic** ima letos svoj glavni zbor na Jožefovo, t. j. dne 19. marca t. l., v Celju!

—š— **Meščanski učitelj Aistrich** je nastopil ob drugem semestru zopet svojo službo in sicer v — Celju. Ni bil torej prestavljen, kakor je tako srčno želela „Deutsche Wacht".

—š— **Zgradbo nove šole v Žalcu** je prevzel znani podjetnik Hans Jeschounig iz Arje vasi.

—š— **Vinarski in sadjarski tečaj za učiteljstvo** se, kakor že mnogo let sem, vrši tudi letos v marcu in juniju na deželni sadjarski in vinarski šoli v Mariboru. Izmed 20 udeležencev so se letos pripustili k temu tečaju nastopni slovenski učitelji, ozir. nadučitelji: Ulčar iz Kozjega, Zdolšek iz Ozlevasi; Šel iz Zreč. Brinar iz Gotovelj; Rošker iz Loke p. Žusmu; Kosi iz Št. Jurja na Ščavnici in Sel iz Št. Lovrenca na Dr. polju.

—š— **Umrla** je v ptujski bolniščnici ona 11 letna šolarica od Sv. Lovrenca v Slovenskih goricah, ki smo o nji poročali, da se ji je v šoli pri peči vnela obleka.

—š— **Sad nemške šole.** Z velikim pompom so bili otvorili nemško šolo pri Sv. Lenartu na Štajerskem. Vsi otroci, ki so jih zbobnali skupaj, so bili poviti v frankfurtarske trakove. Tulili so svoj „heil", da je odmevalo daleč naokrog. Prvi in najvažnejši predmet v šoli je pa bil, da so nemški učitelji sejali v otroška srca sovraštvo do vsega, kar je slovensko. Otrokom so strogo prepovedali pozdravljati Slovence v slovenskem jeziku. Le s „heil" se morajo pozdravljati. Ni čudo, da so otroci zaradi take vzgoje začeli napadati svoje tovariše iz slovenske šole. Tepeži med učenci so bili tako predrzni, da so hodili napadat učence pred slovensko šolo. Tako se je razvijalo sovraštvo med učenci pod pokroviteljstvom nemških učiteljev toliko časa, da je doseglo svoj višek. Učenec iz nemške šole Anton Bela je napadel svojega bivšega součenca Frančiška Nekrepa, ki je zadnji čas izstopil iz nemške šole ter se zopet vpisal na slovensko šolo. Zadal mu je z nožem smrtnonevarno poškodbo. Nemški listi o tem slučaju molče kot grob. Menda se jim zdi naravno, da nemške, zlasti šulferajnske šole, vzgajajo pobijalce Slovencev. Slovenski starši naj bi vendar pomislili, kaj bo iz njihovih otrok, ako bodo obiskovali nemške šole. Nemškutarski šolar Anton Bela naj jim bo zgled!

—š— **Okrajna učiteljska konferenca za celjski okraj** se vrši letos dne 4. junija v celjski okoliški šoli. Dozdaj so se te konfe-